В курйозну історію раз я ускочив.

Було це тоді ще, коли так багато співів буяло в моїй душі, коли так бурхливо грала юнацька кровь. Тоді, коли так хотілося когось любити, за кимсь страждати і коли голову вщерть набито було різними теоріями, а в животі тужно бурчав студентський обід.

Тоді це було...

Гарний був час: що — ранку нашвидку схопишся з ліжка, так-сяк зодягнешся, в одну руку схопиш книжки, в другу шматок хліба і біжиш ...

Завжди бігав: голову вниз, руки в кешені і — раз —два, раз-два!.. Бувало, часто підіймеш голову, глянеш навкруги, а ти біс його й зна де за містом.

Про одяг не питайте. Ходив звичайно зодягнений : червоне галіфе, сорочка вишита українська і дерев'яшки на ногах ...

Харашо!

А по весні, забув уже якого року, і добре причепурився. Пригадую, одержав я тоді з "АРА" вбрання,

черевики___Зодягся, глянув у дзеркало — і сам себе

не впізнаю:

Джентльмен, справжній тобі джентльмен !..

Вузенькі рябі штанчата, піджак із круглими полами, на голові бриль. Дай ковінечку в руки — і американець. Не гармоніювали трохи тільки величезні боти на ногах та полотняна сорочка вишита.

Одяг цей і побут трохи був змінив мій: хліба в кешенях не носив, а їв завжди в їдальні, ходив хоч і швидко, зате поважно так і голову вгору. Можливо, Завдяки одежі тій і трапився зі мною цей курйоз, оця історія.

Одного разу, ідучи глухою вуличкою, помітив я, що з вікна одного з будинків, на другому поверсі, на мене пильно дивиться якась дівчина. Чи дівчина, чи, можливо, і дамочка — я, звичайно, тоді не знав. Факт той, що дивилася, і навіть пильно дивилася. Поминувши будинок, я ще раз зиркнув назад: дівчина сиділа в тій самій позі, що й раніше, і, як мені здалося, навіть посміхалася. Та де там — просто сміялася.

"Що за біс? — думаю я.— Це не спроста. Тут щось, того___"

Цілий день той дівчина не виходила мені з голови. Не знаю, як уже я сидів на лекціях, а тільки, як вирвався З авдиторії й пообідав, знову подався на ту вуличку.

Де ж той будинок ?. . Ага, он ...

Обсмикався я трохи, поправив бриля на голові, рукавом навіть ботинки тернув, щоб дужче блищали, і пішов так поважно, не поспішаючи.

Іду, а очима тільки зирк — зирк угору до других поверхів. От і будинок той, от і вікно третє від краю...

Невже не вигляне ?..

Пройшов ближче — не виглядаю— Оглянувся — не видко нікого. Я тоді знову назад — вікно таки зачинене. Ще назад — ні гу — гу. Так

пройшовся либонь разів із п'ять. Може б, і до вечора ходив, та якийсь "дядя", що сидів коло сусідського будинку, якось із недовір'ям запитав:

— Чіво ви, гражданін, тут шляїтесь?

Нічого йому не відповівши, я хутко повернув із вулички й сердито почвалав до інтернату.

Другого дня мене знову потягло піти тою вуличкою. Ішов і думав:

"І як я раніше її не помітив? Частенько ж ходив сюди і не помічав —"

На цей раз і причепурився вже я краще: поголився, в товариша сорочку ситцеву позичив ... Іду так браво, широко розмахую руками. Ось і будинок скоро. Ближче, ближче... Окації біля вікон... Ще ближче і... о, радість! — вона сидить на вікні й ніби мене піджидаю. Зустрілися поглядами. Іду і не зводжу очей... Вона теж зиркаю З — під лоба і... посміхаються. Я зупинився проти неї і не знаю, чи щось треба сказати, чи запитати ___Стало страшенно чомусь ніяково. Нарешті

якось раптово, не знаю для чого, випалив:

— Здрастуйте!..

І чемно вклонився ... Взагалі все це трапилося так несподівано, що я й сам цього не сподівався. Став проти вікна мов укопаний і не знаю, що далі робити. Почував, що я тисячу разів змінився на виду, що я стрешенно, мабуть, комічний...

Звичайно, це все тяглося якихсь десять, п'ятнадцять секунд, але мені здалися вони за цілі години.

Не знаю, як дівчина себе почувала, одначе на моє. привітання вона відповіла. Що саме, а відповіла. Це мене підбадьорило. Я знову підвів очі і хотів тільки щось промовити, як раптом вікно зачинилося, а перед моїми очима забілів якийсь папірчик. Папірчик покружляв трохи в повітрі і впав на тротуар.

"Невже записку кинула ?"— подумав я відразу і, піднявши папірчика, пробіг по ньому очима. Там було написано:

"Вісім годин увечері. Комсомольський сквер". От і покумекайте: самої чистої марки роман накльовувався. І не вірилося ...

Якийсь харпак (цеб — то я), сіряк — і така записка . ..

Добіг я до якогось скверика, став коло дерева і ну читати знову записку.

Ні, тут щось инакше, щось инакше, голубочко ! ..— аж крикнув я.

Чи не Керзонова рука до пролетарського студентства простягається ?

Якийсь дядько, що йшов собі алеє.ю, раптом зупинився й вирячив на мене очі.

— Що говориш, синку? Керзон знову починає пакостить ?

— Який Керзон?!?

— Та ви ж сказали___Може, знову ультиматум?

— Нічого я не казав...

Бачу — ще хтось зупинився, за ним іще хтось. Чую :

— Що, ограбили ? .. Ракаліп напала ? .. Мене вже злість заїла:

— Кого ограбили?!. Чого вам треба від мене?..

А тут іще підходять, ще підходять... Цілий натовп зібрався коло мене. Тут не знаю на яку ступити від радости, думаю бігти в інтернат приготуватися до побачення — і пробратися не моясна ...

Нарешті рішуче ступаю в бік і хочу протискатися на простір. Навіть тітку якусь штовхнув у бік... І тільки-но вибрався з натовпу, як раптом збокл почулося несамовите жіноче галасання:

— Ой рятуйте, людочки, гроші витягли!.. І зараз же декілька голосів хором:

— Ловіть! Держіть! Злодій!..

А далі хоп мене хтось за шиворот:

— Куди ? Ич, гад вонючий!.. Тікати!.. Я й отетерів:

— Що таке?!. В чому справа?..

А кругом — людей, людей ... Крик, галас ... Жіночий плач___І чийсь кулачище мені під носа:

— Де гроші ? Віддавай !..

— Які гроші?! ?

— Та що ти з ним церемонишся! Бий його, сукиного сина!

Отут уже не в жарт я перелякався. Стою, дрижу і лупаю очима. Сам був свідком, як отако когось схопили і мало до смерти не забили. На моє щастя, десь узявся міліціонер. Заспокоїв трохи публіку, став мене допитувати.

Що ти в біса робитимеш ?.. Що вже йому не говорив, чим не виправдувався —— не допомогло. Виходило, що я витяг у баби гроші. А вона ж, чортова лялька, вчепилася мені нігтями в руку і ніяк не відчепишся ___

Всилу витяг мене міліціонер із натовпу і потяг у район. Ніколи, братці, в ньому не був — отже довелося. До вечора сиділося ще так-сяк, а коли смеркло, то ледве не збожеволів. Та ще, як на зло, годинник над головою:

— Тік — так... Тік — так ...

Нервуюся, що — хвилини поглядаю на нього, лаюся...

От уже й вісім скоро. Це вона збирається там... Через хвилин десять вийде з дому, а о восьмій уже буде чекати ...

— От чорт!.. От!..

Пробило вісім. Я несамовито схоплююся й просто кричу на чергового, вимагаю, щоб випустив. А він хоч би що:

— Будете бушувати — і до ранку не випущу...

Що ти йому скажеш ? На нього не вір___Схопився я за голову, сів у куточку і мовчу вже. Годин ЗО три, мабуть, так просидів. Потім прийшов начальник і таки випустив.

Хоч і пізно було, однак я ще забіг у вбиральню, там таки, в міліції, обмився гарно під краном і аж тоді вже що духу гайнув до комсомольського скверу. Звичайно, її там не було... (А може, і зовсім не приходила?). Оббігав я всі куточки, всім особам жіночого роду в обличчя заглянув... Якась дівчина щось була й сказала на це, та я не розібрав.

Нарешті, набігавшись добре, сів я на лавочці й Задумався. Довго думав, а потім і кажу — таки сам до себе:

— Та й дурний же я, їй — богу! Аж свистить — такий дурний ...

Схопився з місця й подався до інтернату. Одначе на півдорозі роздумався:

"А що, як вона та жде мене? Там, коло двору... Зматаюся на всякий випадок".

Дві верстви здалися за п'ять кроків: не йшов, а летів. От і вуличка. Ніде ні чи — чирк. Тільки де —не-де по вікнах мигтів вогник.

Світилося і в неї у вікні.

їй — бо, я не помилився: вона сидить і жде мене ... Жде — яка радість! Ходила — ходила, а тепер сидить і сумую — • ■ Так, їй — бо, так !..

Але як її викликати ?.. Га ?.. Хіба кахикнути ? Ні — ні — ні!.. це некультурно!.. Але як же, як ?..

Пройшовся разів п'ять до рогу вулиці — і це не допомагало. Нарешті мені прийшло таке на думку: написати записку, прив'язати її до камінчика й кинути у вікно.

— Добре, їй-богу, добре!.. Це буде культурніше. Написав записку, невеличку, але теплу, і, згорнувши, хотів уже кидати, як ураз роздумав:

"А що, коли вона не сама в кімнаті?.. Може ж таке бути ?.."

Схилився я до окації й замислився:

"Не везе... Одне слово — не везе".

Може б, і довго знову думав, коли б не маленький випадок: на окації зацвірінькала якась пташка. Я мимоволі глянув угору:

"Тю, чогось же я думаю ?.."

Через хвилину я вже був на окації. Перед моїми очима була невеличка кімната, чистенька, гарно прибрана. На столі лампа, а коло столу сидить вона і щось читає. Лице в неї спокійне, очі втомлені і трохи примружені : здається, от — от стуляться. 1 більш... ні душі в кімнаті. Забилося серце часто —часто... По всьому тілі немов пролізли мурашки. Зробилося раптом ніяково і навіть страшно. Потім потроху почав заспокоюватися. Став роздумувати, як краще зробити: чи звідціля, з окації, записку кинути, чи з землі ? Чи, може, просто гукнути ...

В цей час із-за рогу раптом почулися чиїсь кроки. Я, як сидів на гілляці, так і прикипів до неї:

"От, чорт!.. невже йде хто ?.. Увесь вечір нікого не було — і на тобі!.."

А кроки наближалися й наближалися. Здавалося, що то їде гарба з снопами і риплять немазані колеса.

Я взагалі не люблю чобіт на рипах, а в ту хвилину я їх проклинав. І вкупі з ними проклинав і того чудака, що йшов по вулиці:

"Що, як побачить, гад, і зніме бучу V.. Знову доведеться побувати в районі..."

І тут трапилося: чортові рипи зацікавили і її. Вона відірвалася від книжки й хутко підійшла до вікна. Від несподіванки я інстинктивно ворухнувся — і піді мною тріснув сучок...

Далі все змішалося в одну купл : що раніше було, що опісля — не доберу. Знаю тільки, що вона несамовито крикнула, а я хутко поліз донизу. Власно не поліз, а кинувся ... Може б, і без печінок зостався, та на щастя хтось підхопив. Переді мною був якийсь

суб'єкт___Він схопив мене за петельки і почав кудись

тягти. Я спершу ввічливо щось став йому доводити, але він не зважав на це і все-таки тяг. Я став огинатися й нарешті боронитися. Та не так було це просто: суб'єкт загилив УІЄНІ у влхо, і мені потьмарилося в очах...

Коли я трохи очуняв, то був уже в якомусь довгому коридорі. Круг мене юрмились якісь люди: чоловіки, жінки, діти. .. Всі заспані, розпатлані і щось голосно кричали. Коли я розкрив очі, вся ця орава накинулася на мене:

— У, сволоч !.. Попався___

— От ми тобі покажемо зараз, як по вікнах лазити ! — кричали другі... А треті лізли з кулаками до мого лиця й прискали слиною ...

Діло йшло, як здавалося, до не дуже гарних наслідків. Я вже навіть не виправдувався, нічого не говорив, МахНjВ на все рукою. І навіть не махав, а тільки лежав на підлозі і, як йолоп, водив очима. 1 тут раптом з'являється вона... Похмура така, сердита.

Звела мене на ноги і, промовивши "дурень", повела коридором. Я мовчки, як і справді дурень, звичайно, йшов. Натовп перед нами розступився і здивовано дивився нам услід. Да, ще почулося:

Та вдруге щоб цього не було!.. Чуе,те, Валентино Іванівно ?..

— Чую, чую___— відповіла вона і вела мене далі.

"Валентина Іванівна!.. Валя ... Гарне ім'я !.. •—

думав я.— Але куди вона мене веде? і що вона робити зі мною буде?.. А взагалі — що буде, те й буде!.."

Увійшли в кімнату. Валентина Іванівна кивком голови показала мені на канапу. Я, звичайно, сів... Потім вона пройшлась кілька разів по кімнаті і раптом, зупинившись коло мене, втупилась на мене очима й сердито запитала:

— Ну, говоріть, що це все значить, товаришу?

Я довго не знаходив слів... Потім тихо і посупившись промимрив:

— Простіть, Валентино Іванівно! Цього далі не буде.

— Я про далі не питаюся. Говоріть, що зараз усе це значить?

Я не бачив її, бачив тільки ноги. Вони нервово підіймалися то одна, то друга і злегка тремтіли.

— Чу^те, нахабо! — почулося знову.— Як ви сміли? Де ваш сором ?..

Ви не можете уявити, в якому я був ідіотському становищі: і соромно, і прикро, і зло брало, і когось було шкода... Сидів і дивився в землю.

— Чуєте ? Я кого питаю ?.. Нарешті я видавив слово:

— Пробачте!.. Я ж не знав, що так трапиться... Пробачте!..

— Що, "не знав" ? Не знав, що по окаціях не можна лазити? Говоріть, чого у вікна заглядали?

— Хотів вас бачити...

— Мене?!?

Хвилину вона стояла нерухомо. Але це одну тільки хвилину, а потім аж поступилася до мене. Стала так близько, що я відчував на собі її подих.

— Мене хотіли бачити ?..

— Та нуда ж... Спізнився, розумієте. В район попав... А потім шукав вас. Увесь сквер оббігав ...

— Який сквер ?.. Що ви мелете ?

— Я не хотів цього... Я хотів тільки записку...

— О, цього ще не доставало... Що я вам, сестра, товариш, знайома ?..

— Не знайомі, звичайно... Одначе ж, ви писали до мене?

— Що?!?

— Писали до мене записку ?..

Я поліз у кешеню, витяг записку і вголос прочитав: "Вісім годин. Комсомольський сквер".

— Ваша ж записка ?..

Вона вихопила записку в мене з рук, здивовано на неї глянула, потім на мене, потім знову на записку...

— Моя... Але як до вас вона потрапила ?..

То вже вам краще знати ...

— Вона ж тут от лежала ... — Валентина Іванівна підійшла до вікна й положила записку на підвіконнику.

Я теж підійшов до неї:

— Не знаю. Мо, і лежала, а тільки записка, я це добре бачив і не помиляюся, вилетіла з вікна, і я ще в повітрі вловив її в руки.

— Не брешіть!.. Ніякої записки вам я не кидала ... Я тільки причинила швидко вікно, а___

Це кажучи, Валентина Іванівна показала, як вона зачиняла вікно.

—... а записка лишилася ... Де ж вона знову поділася ?.. Ви взяли ?..

— Ні — ні, не брав...

—. Де ж вона ?.. — Валентина Іванівна кинулася шукати записку, але її не було. Потім знову відчинила вікно й глянула на вулицю. І раптом як

зарегоче ... Підбігла до ліжка, впала на подушки й почала качатися від сміху. Я довго стояв і, вилупивши очі, дивився на неї. Потім зиркнув по хаті й нарешті глянув у вікно на вулицю і... в темноті на тротуарі біліла записка... І я зрозумів усе. Схопив хутко кашкета — і в двері... Коли ж на дверях Валентина Іванівна враз мене схопила за руку:

Підождіть, товаришу !.. Думаєте так і втекти"? Стривайте!

Я пересту нив з ноги на ногу:

— Пробачте, але мені треба йти ...

— Встигнете. А зараз___

Вона хотіла ще щось сказати, але замість слів залилася істеричним реготом. Повисла мені на руці й довго сміялася... Потім, трохи пересміявшись, потягла до столу й посадила на стільці:

— Сидіть, будемо зараз вечеряти !

Сів я і сиджу.. . Соромно зробилося по нікуди. Нарешті став вибачатися:

Повірте, Валентино Іванівно... їй-бо, я помилився !.. Здалося, що___

— Що ж вам здалося ?..

Ну, як би вам сказати ?.. Іду, дивлюся — ви посміхайтеся ... Оглянувся — посміхайтесь ... Нуг й подумав, грішним ділом___

— Що я зацікавилася вами ? Ха — ха — ха!.. Так ?

— Та нуда... Біс же йоі о знав...

— Вірю, вірю, товаришу! Я дійсно посміхалася... Не до вас тільки ... Ви мені, звичайно, пробачте... Я з вас сміялася: іде джентльмен по вулиці, цеб-то вн, товаришу, англійське вбрання на ньому, бриль і... онуча на аршин із ботинка волочиться ...

— Що?!?

— Нічого! Ніпіте чай, а то прохолоне...

Харків Жовтень 1927 р.